

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds
Klitter

Natura 2000-område nr. 83

Habitatområde H72

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Syddjylland

Forsidefoto:

Skovklit ved Blåbjerg.

Fotograf: Miljøstyrelsen Syddjylland

ISBN: 978-87-7564-788-0

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	9
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	9
1.4.2 Befolkningen	10
1.4.3 Menneskets sundhed	10
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	10
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	12
1.4.7 Arter	12
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	12
1.5 Eksisterende miljøproblemer	12
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	13
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	14
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	18
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	19
1.10 Overvågning	20

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-området nr. 83 Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter er udpeget som habitatområde nr. 72 Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse. Området er ikke biologisk eller geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet.

Udpegningsgrundlaget indeholder ikke arter eller træk- og ynglefugle, som bevæger sig på tværs af landegrænser.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt.

Det vurderes derfor, at planen ikke har grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Der beskrives en indsats for at sikre synergieffekter, samt muligheden for at skabe større sammenhæng i naturen, og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved udlægning af arealer med urørt skov, pleje af hedearealer og bekæmpelse af invasive arter.

Gennemførelse af indsatserne vil potentielt, kunne have en positiv påvirkning, på søer og vandløb i og omkring Natura 2000-området. Dermed kan indsatserne potentielt bidrage til realisering af vandområdeplanen for området, i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet.

Indsatserne beskrevet i planen kan også være medvirkende til at øge landskabsværdien ved, at skabe vilkår for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Planen vil potentielt

give befolkningen adgang til en mere varieret og spændende natur, og kan indirekte bidrage positivt til menneskers sundhed gennem et større incitament til rekreative aktiviteter, samt forbedring af områdets biodiversitet, og genskabelse af mere robuste økosystemer.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes, at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter, samt vandområdeplanen for området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

- Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.
- At området udgør en naturlig klitzonering med områdets klitnaturtyper. Arealmæssigt dominerer naturtyperne grå/grøn klit (2130) og klithede (2140) habitatområdet, hvor specielt den fredede Lyngbos Hede er et stort sammenhængende klithedeområde med store naturværdier.
- At sikre arealerne for områdets lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne.
- At skovklit (2180) prioriteres højt da skovklit er en sjælden naturtype og optræder med biogeografiske store forekomster i området.
- At områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres. Ud over skovklit gælder det også de særlige forekomster klithede (2140) og grå/grøn klit (2130).

At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-området ligger i Varde Kommune og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området. For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspejlet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegningsgrundlaget af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper er overvejende god. Den mest udbredte naturtype, klithede (2140), er dog primært i moderat naturtilstand, blandt andet grundet relativt få positive arter. Der vurderes ikke at være udbredte trusler mod områdets lysåbne naturtyper, idet der generelt er lav forekomst af invasive arter og kun begyndende tilgroning på få arealer.

Naturtilstanden for arealerne med forklit (2110) er god, bl.a. grundet en naturlig sparsom vegetation med en lille dækning af middelhøje til høje græsser og urter. Arealerne er ikke truet af tilgroning med hverken vedplanter eller invasive arter.

Arealerne med hvid klit (2120) er i god naturtilstand. Den gode naturtilstand skyldes generelt en forekomst af bart sand og sparsomt plantedække. På den fjerdedel af arealerne, hvor høj græs- og urtevegetation over 50 cm er relativt udbredt, er der stadig præg af naturlig dynamik. Arealerne er ikke truet af tilgroning med hverken vedplanter eller invasive arter, der begge kun forekommer i meget begrænset antal.

Knap 70% af arealerne med grå/grøn klit (2130) er i god naturtilstand, mens de resterende godt 30% primært er i moderat naturtilstand. Arealerne i god naturtilstand er bl.a. karakteriseret ved at have en god artssammensætning, mens nogle af arealerne i moderat naturtilstand har færre positive arter.

Arealerne med klithede (2140) er overvejende i moderat naturtilstand, og ca. 20% er i god naturtilstand. Det er hovedsageligt arealernes artssammensætning, der adskiller dem i god og moderat naturtilstand, da arealer i god naturtilstand generelt har flere positive arter.

Omkring 90% af arealerne med klitlavning (2190) er i god naturtilstand, mens de resterende arealer er i moderat naturtilstand. Det, der adskiller arealerne i god naturtilstand fra dem i moderat naturtilstand, er bl.a., at de har færre vedplanter og større dækning af dværgbuske samt generelt flere positive arter. Invasive arter forekommer i et meget begrænset omfang.

Naturtilstanden for tørvelavning (7150), er god bl.a. grundet en hensigtsmæssig hydrologi og forekomst af mange positive arter.

Arealerne med grårisklit (2170) er overvejende i god naturtilstand, resten er i moderat naturtilstand. Generelt er der en høj dækning af vedplanter, hvilket er typisk for naturtypen, da den karakteristiske underart, gråris, er en vedplante. Invasive arter forekommer kun i meget begrænset omfang og er derfor ikke en trussel for naturtypen.

Arealerne med havtornklit (2160) er i god naturtilstand. Dækningen af vedplanter er høj, hvilket er typisk for naturtypen, da den karakteristiske art, havtorn, er en vedplante. Invasive arter forekommer kun i meget begrænset omfang og er derfor ikke en trussel for naturtypen.

I området er naturtypen skovklit (2180) den eneste registrerede skovnaturtype. Der registreret <1 stort træ/ha på hele arealet. Der er registreret 1-5 stk. stående dødt ved/ha på hele arealet. Der er registreret <1 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 3% af arealet. Der er registreret 1-5 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 92% af arealet. Der er registreret 6-10 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 5% af arealet.

I henhold til seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattypen.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at de store dele af den lysåbne natur med moderat og ringe naturtilstand, potentielt set ikke bliver forbedret. Andelen af invasive arter vil potentielt øges og fortrænge mere af den naturtypekarakteristiske vegetation i grå/grøn klit (2130) og klithede (2140). Generelt kan manglende pleje og fastholdelse af naturtypernes gode tilstand medføre en risiko for, at der ikke sikres levesteder for områdets mange arter, herunder fredede og rødlistede arter.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, såsom flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov. Omvendt betyder den manglende realisering af indsatser, at stisystemer og våde skovnaturtyper ikke påvirkes ved at blive vådere, som følge af sikring af hensigtsmæssig hydrologi. Adgangsforhold vil derfor være uændret.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Der er endvidere risiko for at landskabet vil fremstå mindre varieret og at det forventede bidrag til opfyldelse af fredningsformål og kumulative effekter udebliver. Endelig vil planens bidrag til realisering af vandområdeplanerne udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen indeholder indsatser, der skal sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje i området hvilket bl.a. har til formål, at der skabes bedre vilkår for flere naturtypekarakteristiske arter og bedre levesteder for områdets fauna.

I Natura 2000-området er meget få arealer med våde naturtyper, præget af uhensigtsmæssig hydrologi. En indsats om at forbedre hydrologien i området, kan påvirke disse arealer og skabe forudsætninger for en mere naturtypekarakteristisk artssammensætning.

Herudover vurderes plejetiltag på hedearealer og bekæmpelse af invasive arter på grå/grøn klit (2130) og klithede (2140), at fremme vilkårene for naturtyperne og de tilknyttede arter.

Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed, hvilket bl.a. kan ske ved udlægning af urørt skov. Dette vil medføre at skovdriften ophører og i vidt omfang skal overlades til sig selv og potentielt med tiltag, der skal fremskynde processen, ved f.eks. veteranisering af træer og

nedlægge grøfter. Denne indsats samt indsatsen om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, vil formodentlig være til gavn for skovnaturtyperne og flere af områdets arter og fugle.

Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Særlige arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-området N83 Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter er beliggende i Varde Kommune, der har et indbyggertal på ca. 49.600.

Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Der er offentlig adgang til store dele af området og Natura 2000-planen indebærer ikke restriktioner for offentlighedens adgang. Dog kan tilgængeligheden visse steder blive besværliggjort af eksempelvis liggende stammer og grene. Visse indsatser f.eks. udlægning til urørt skov, vil kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området.

1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-området er et eftertragtet udflugtsmål og området udnyttes til rekreative aktiviteter så som vandring og cykling, hvilket bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, hvor en indsats for udlægning af urørt skov, grundlæggende indsats på hedearealer og bekæmpelse af invasive arter, samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne, ikke vil påvirke jordbunden, luftkvaliteten eller de klimatiske faktorer i området, væsentligt.

Sikring af hensigtsmæssig hydrologi vil potentielt kunne påvirke jordbunden til at blive vådere, samt reducere mængden af næringsstoffer der udledes til vandmiljøet. Denne indsats kan således påvirke søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der ikke registreret nogle fredede fortidsminder.

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er beskrevet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

Området består af de store klit- og hedeområder nord for Henne i Varde Kommune. De store fredede klitheder (2140), Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter er sammen med Blåbjerg Egekrat centrale elementer i området. I Blåbjerg Plantage findes klittoppen "Blåbjerg" på 64 m. o. h., der er det højeste punkt i området. Tidligere har husdyr afgræsset arealerne i varierende omfang. Områdets største naturværdier knytter sig til de klitnaturtyper, der er karakteristiske for den jyske vestkyst. Naturtyperne klithede (2140) og grå/grøn klit (2130) er de mest udbredte i området, og langs med stranden findes hvid klit (2120) og forklit (2110). Spredt i området findes mere artsrige klit- og tørvelavninger. Syd for Blåbjerg er der et stort naturligt egekrat (9190), som udgør en væsentlig del af landets samlede areal med habitatnaturtypen skovklit (2180).

Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, f.eks. hvis der udlægges urørt skov.

1.4.7 Arter

I området findes bl.a. bilag IV-arterne markfirben og spidssnudet frø. Desuden er områdets terrestriske naturtyper levesteder for flere forskellige sjældne og/eller fredede arter, herunder orkideen hjertelæbe og fin bunke.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige arter, herunder bilag IV-arter og arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter. Udlægning af urørt skov, hedepleje, sikring af hensigtsmæssig hydrologi og bekæmpelse af invasive arter vil bidrage til at skabe flere og forbedrede levesteder for områdets arter herunder fin bunke og hjertelæbe.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen Hennegårds Klitter der bl.a. har til formål at bevare og forbedre de landskabelige, naturvidenskabelige og rekreative værdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier og fredningerne positivt.

Der er ingen fredningsbekendtgørelser eller vildtreservater i området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Manglende drift og pleje på naturarealer kan føre til en meget ensartet og høj vegetation domineret af høje urter og græsser, samt tilgroning med vedplanter. Dette vil medføre, at mindre arter og ofte naturtypekarakteristiske arter fortrænges.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatyper.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven. Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet at invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden. Derudover indeholder planen en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området til gavn for kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje og planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. Disse indsatser forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	x		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således, at den naturlige, naturtypekarakteristiske vegetation ofte erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Gennemførelse Natura 2000-planens indsatser med en grundlæggende indsats på klithedearealer samt en generel sikring og etablering af hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, vil modvirke denne tilgroning og føre til en generel forbedring af naturgrundlaget, og dermed på sigt en forbedring af naturtilstanden på habitatnatur bl.a. klithede (2140) og klitlavning (2190). Indsatsen om, at bekæmpe invasive arter vil ligeledes, have en positiv effekt på området naturtyper og arter herunder især på grå/grøn klit (2130) og klithede (2140), der er de naturtyper i området med største forekomster af invasive arter. Indsatserne vil samtidig sikre den § 3 beskyttede natur i området samt forbedre levesteder for de arter, der lever i tilknytning hertil.</p>

		<p>Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme arter eller forekomster af naturtyper Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.</p> <p>Ved ophør af drift i skoven, vil der over tid ske en ændring i bl.a. mængden af dødt ved og andelen af store træer, hvilket er faktorer, der har betydning for biodiversiteten, da mange insekter, svampe og laver er tilknyttet gamle, rådne og døde træer samt de skovlysninger, der ofte vil forekomme i urørte skove. Indsatserne om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, samt udlægning af urørt skov vil begge potentielt kunne bidrage til dette. Udlægning af områder til urørt skov, kan desuden bidrage til, at skabe større robusthed og sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer.</p> <p>For vurdering ift. specifikke arter henvises til emnet omkring "særlige arter".</p>
Befolkningen	x	<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området.</p> <p>For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.</p> <p>Der er offentlig adgang til store dele af Natura 2000-området. Visse indsatser f.eks. udlægning til urørt skov, vil potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området, eksempelvis grundet liggende stammer og grene og vådere partier.</p>

			Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	x		<p>Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed. Kendskab til naturen og dens værdier vurderes at kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne og udlægning af urørt skov vil medføre et øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt til dette. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p> <p>For yderligere vurdering se også under emnet "Befolkningen".</p>
Jordbund		x	<p>Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand".</p>
Vand	x		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Enkelte arealer med uhensigtsmæssig hydrologi kan ved hydrologiprojekter få forbedrede forudsætninger for at opnå en bedre naturkvalitet. Sikring af hensigtsmæssig hydrologi og pleje, samt udlægning af urørt skov vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. I dette område forventes indsatsen dog kun i begrænset omfang at medvirke til at tilbageholde kvælstof</p>

			og dermed medvirke til at opfylde vandområdeplanens mål.
Luft		x	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer		x	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på klimatiske faktorer.
Materielle goder		x	Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke vil påvirke materielle goder idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv", "Befolkningen", "Menneskets sundhed" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".
Landskab	x		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Udlægning til urørt skov vil også kunne føre til ændringer i landskabet. I de urørte skove vil der med tiden ske ændringer i skovstrukturen, hvor der potentielt kan blive flere lysninger, mere våd skov, mere dødt ved og flere store træer. En mulig indsats i skovene er, at der kan blive fjernet ikke-hjemmehørende arter, for at give plads til hjemmehørende arter. Skovene vil fortsat bevares som skov, hvorved landskabet overordnet ikke vil ændres men lokalt vil det ændre udseende, bl.a. ved at være mere lysåbne.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		x	I dette Natura 2000-område er der ikke registreret nogle fredede fortidsminder. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker,

			mindesmærker, fredede fortidsminder eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.
Arter	x		Det vurderes, at indsatsen i området vil medvirke til, at sikre og forbedre levesteder for arter som er tilknyttet området. Udlægning af urørt skov, forbedret naturkvalitet på hedearealer og bekæmpelse af invasive arter, vil skabe mere dynamik og plads, og dermed flere og forbedrede levesteder til forskellige arter herunder fin bunke og markfirben. Sikring af hydrologi kan medvirke til at forbedre levesteder for sjældne arter som hjertelæbe og spidssnudet frø, samt andre arter, tilknyttet fugtige naturtyper.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger, da deres formål bl.a. er at bevare og forbedre de landskabelige, naturvidenskabelige og rekreative værdier i området, hvilket Natura 2000-planen forventes at medvirke til. Der er ingen fredningsbekendtgørelser eller vildtreservater i området.
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året, hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive

sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i området natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme arter eller forekomster af naturtyper. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i forslag til Natura 2000-planen N83 Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hønnegårds Klitter planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre og udvikle områdets natur ved bl.a. udlægning af urørt skov, naturpleje på hedearealer og bekæmpelse af invasive arter. Der søges i området at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Lysåbne klitnaturtyper som grå/grønklit (2130) og klithede (2140) prioriteres generelt over yngre skovklitter (2180), dog søges ældre veludviklede skovklitter (2180) bevaret.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Blåbjerg Egekrat, Lyngbos Hede og Hennegårds Klitter (nr. 83). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforsalgets påvirkning af miljøet

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk